

Příprava

ÚTOČNÉ OPERACE

V poslední době se ve štábech dosti diskutuje o některých zásadách přípravy útočné operace. Snaha rozvíjet teoretické názory (v duchu našich řádů) je jistě správná a žádoucí. Proto chceme i my uvést některé možné názory na přípravu frontové (armádní) operace.

V článku nejde o ucelené pojednání, ale chceme přispět k ujednacení názorů na plánování, součinnost, bojovou pohotovost, přikrytí státní hranice a zaujetí výchozího prostoru.

Příprava útočné operace frontu (armády)

V útočné operaci jde o jednotný proces vedení operace s použitím i bez použití jaderných zbraní. Zahrnuje komplex opatření, na jejichž zabezpečení se podílejí velitelé, štáby, náčelníci druhů vojsk a služeb, stranickopolitické orgány a orgány týlu.

Mezi hlavní opatření přípravy operace patří:

1. Přijetí rozhodnutí a zpracování plánu operace.
2. Vydání úkolů vojskům a jejich příprava k bojové činnosti v různých podmínkách zahájení války.
3. Vytvoření materiálních zásob a jejich rozptýlení.
4. Příprava ženijního vybudování výchozího prostoru.
5. Organizace politické práce.
6. Organizace všech druhů zabezpečení operace, velení vojskům a udržování vojsk ve stálé vysoké bojové pohotovosti k splnění uložených úkolů.

Charakter těchto opatření závisí na množství času, podmínkách, konkrétní situaci a na obdržení úkolu.

Hlavním úkolem přípravy útočné operace je předvídat a ještě před zahájením bojové činnosti učinit všechna opatření ke splnění úkolů. Půjde zejména o překvapivý úder na nepřítele a zmaření jeho napadení. Všechna opatření musí být pevně skloubena jak mezi sebou, tak s opatřeními druhů vojsk.

Základem pro práci štábu je **rozhodnutí velitele fronty** (armády), které musí být všestranně zdůvodněno a materiálně zabezpečeno. Základem rozhodnutí je **zámysl** operace, jehož obsahem je určení hlavního nepřátelského uskupení, způsob jeho ničení, směr hlavního a ostatních úderů a operační sestava vojsk. V duchu zámyslu velitel fronty (armády) stanoví úkoly, objekty a způsob použití jaderných zbraní, úkoly raketovému vojsku, vševojskovým armádám, svazkům frontového letectva, výsadkového vojska a způsob součinnosti mezi nimi, úkoly vojskům protivzdušné obrany, různým zálohám, týlu a organizaci velení.

Přijetí rozhodnutí je tvůrčí činnost velitele a štábu. Metodika přijetí má určitou posloupnost a je vnitřně vzájemně spojena s cílem stanovit zámysl operace a úkoly vojskům. Tato metodika se musí opírat o dobrou organizaci práce celého štábu, musí zabezpečit včasné přijetí rozhodnutí a dovedení úkolů do vojsk.

Rozhodnutí velitele rozpracovává štáb v „Plánu útočné operace“, který obsahuje:

1. **Základní dokumenty**, které zahrnují vlastní grafický plán operace, plán prvního jaderného úderu, plán přípravy a zaujetí výchozího prostoru pro útok a plán výsadkové operace.

2. **Plány bojového použití druhů vojsk a letectva**. Jde o plán bojového použití raketového vojska a dělostřelectva, plán bojové činnosti letecké armády a plán PVO.

3. **Plány zabezpečení bojové činnosti vojsk**, které tvoří plán průzkumu, plán operačního maskování, plán OPŽHN, plán ženíjního zabezpečení, plán chemického zabezpečení, plán protiradioelektronické činnosti a plán týlového zabezpečení.

4. **Plán organizace velení a spojení**, který obsahuje plán přípravy rozvíjení a přemísťování míst velení a plán spojení.

5. **Plán politické práce**.

Tyto plány zpracovujeme graficky na mapách s písemnými přílohami nebo pouze písemně. Dodržujeme zásadu jednotného plánu operace, který vyjadřuje vedení bojové činnosti s použitím i bez použití jaderných zbraní.

Důležitou podmínkou úspěšné přípravy i vedení útočné operace je nepřetržitá **organizace součinnosti**. Spočívá ve sladění palebné činnosti a manévru vojsk podle cíle, místa, času a způsobu plnění úkolu a v usměrnění jejich úsilí k dosažení stanovených cílů.

V minulých letech jsme organizaci součinnosti částečně podceňovali. Nezbytnost organizace součinnosti vyplývá z toho, že útočnou operaci vedou svazy a svazky různých druhů vojsk, speciálních vojsk a letectva s využitím značného počtu jaderné munice. Tyto svazy, svazky a vyčleněné prostředky mají různý stupeň bojové pohotovosti, nestejné rychlosti přesunu, rozdílný způsob činnosti, odlišné časové a prostorové možnosti působení a různou mohutnost účinnosti.

Organizace součinnosti začíná již v období plánování a přípravy rozhodnutí. Hlavní zásady součinnosti musí být uvedeny v rozhodnutí velitele a postupně upřesňovány v Plánu útočné operace.

Při plánování operace, je-li dostatek času, je výhodné zpracovat Plánovanou tabulku součinnosti.

Při vedení útočné operace bez použití jaderných zbraní položíme důraz na sladění činnosti vojsk v prvním dnu operace. Hlavní pozornost věnujeme odražení prvního hromadného úderu letectva nepřítele, přeletu vlastního letectva a přechodu státní hranice vlastních vojsk, způsobu překonávání zón PVO nepřítele letectvem, dále pak zničení jeho krycích jednotek prvosledovými svazky armády, způsobu vyjití vlastních vojsk k prvnímu obrannému pásmu nepřítele, jeho palebnému umlčení a činnosti hlavních sil prvosledových divizí při průlomu obranného pásma nepřítele.

V útočné operaci zahájené s použitím jaderných zbraní hlavní úsilí součinnosti položíme na odražení nepřítele, který pronikl na naše území, usku-tečnění prvního jaderného úderu a vedení útočné činnosti vojsk k využití účinků prvního jaderného úderu.

Zaujetí výchozího prostoru

Vzhledem k vysokému stupni pohotovosti prostředků jaderného napadení, silných uskupení vojsk nepřítele na válčisti, možnosti nenadálého úderu a nebezpečí proniknutí nepřítele na naše území, připravuje front (armáda) a na rozkaz zaujímá vhodné uskupení vojsk ve výchozím prostoru.

Výchozí prostor připravují a zaujímají vojska v období zvýšeného politického napětí, jestliže takovéto období před zahájením války vznikne.

Včasně a rychle zaujetí operačního uskupení ve výchozím prostoru proto závisí na správné realizaci všech opatření uvedení sil a prostředků do bojové pohotovosti.

Bojová pohotovost zahrnuje širokou oblast činnosti. Ze strategického hlediska vyjadřuje schopnost ozbrojených sil zajistit v době míru bezpečnost země a v případě války splnění stanovených cílů. Z operačně taktického hlediska vyjadřuje schopnost svazů, svazků a jednotek v nejkratší možné době, za jakékoli situace, organizovaně zahájit boj s nepřítelem, odrazit jeho agresí, úspěšně uskutečnit první jaderný úder a přejít do útočné operace.

V době míru nemůžeme udržovat celou ČSLA trvale v plné bojové pohotovosti. Proto jsou přijata opatření, která vzhledem k vývoji mezinárodní vojensko-politické situace a ke konkrétním přípravám ozbrojených sil nepřítele k agresí, zabezpečují uvádění vojsk do plné bojové pohotovosti formou zvýšené bojové pohotovosti nebo přímým vyhlášením plné bojové pohotovosti. Volba varianty je závislá na vývoji situace.

Zvyšuje-li nepřítel mezinárodní napětí a připravuje-li se k rozpoutání války, budou vojska uvedena do zvýšené bojové pohotovosti. Po dokončení všech opatření zvýšené bojové pohotovosti mohou být vojska uvedena do plné bojové pohotovosti v podstatně kratších lhůtách.

Při přímém nebezpečí rozpoutání války mohou být vojska uvedena do plné bojové pohotovosti bojovým poplachem, jehož cílem je vyvést živou sílu, bojovou techniku a materiál z podúderu nepřítele z kasáren do určených prostorů soustředění, dokončit přípravu vojsk a bojové techniky k vedení boje a vytvořit podmínky pro zaujetí výchozího prostoru.

Včasně uvedení do plné pohotovosti ještě před zahájením bojové činnosti má v soudobých podmínkách mimořádný význam nejen pro pozemní vojska, ale i pro PVOS, PVO frontu a jeho leteckou armádu. Je tomu tak proto, že

vyčlenění stálých pohotovostních sil v uskupení taktického letectva nepříteli spolu s krátkou příletovou dobou k uskutečnění vzdušných úderů na objekty státního území zásadně ovlivňují požadavky na připravenost a bojovou pohotovost všech sil a prostředků PVO.

Zvyšování bojové pohotovosti sil PVO zahrnuje opatření, která navazují na již v míru vytvořený pohotovostní systém PVOS, který musí zabezpečit včasné zjištění vzdušného protivníka a jeho zničení.

K zabezpečení zvýšené bojové pohotovosti u vojsk PVO realizujeme tato opatření:

- zvyšujeme počty a stupeň bojové pohotovosti vyčleněných sil a prostředků PVO v pohotovostním systému PVOS, bojové směny obsazují místa velení a navigační stanoviště;

- postupně aktivizujeme a zapojujeme do systému PVOS zmobilizované síly a prostředky PVO pozemních vojsk;

- upřesňujeme součinnost mezi všemi prostředky PVO a teritoriálními orgány.

Letecká armáda frontu se bude významně podílet od samého začátku války na odrazení úderů letectva protivníka a na jeho zničení na letištích, zejména v rámci vzdušné operace. Průzkumné letectvo musí zabezpečit v krátkém čase dostatečný přehled o vojscích a zámyslu bojové činnosti protivníka. K splnění tohoto úkolu průzkumné letectvo hromadně obléhá cíle většinou svých sil. Neustálá úhroza použití jaderných zbraní ze strany protivníka vyžaduje udržovat letouny — nosiče ve vysokém stupni bojové pohotovosti ke splnění úkolů v prvním hromadném úderu. Tyto nosiče budou hlavním prostředkem ničení pohyblivých cílů.

Včasná příprava k uvedení letecké armády do plné bojové pohotovosti, kromě obecně platných zásad, zahrnuje zejména uvedení hlavních sil a prostředků letectva do pohotovosti čí. 1 a 2 v takové operační sestavě, která umožní po signálu ve dne i v noci hromadný vzlet letectva v časovém rozmezí 5 až 30 minut, dostatečnou odolnost před úderem letectva a raket protivníka, centralizované velení a přehled o vzdušné situaci a úzkou součinnost prostředků PVOS s raketovým vojskem a dálkovým letectvem.

Dosažení plné bojové pohotovosti k vedení bojové činnosti prostředky PVOS, PVO frontu a jeho letecké armády s takovým předstihem, který vyloučí překvapení ze strany letectva protivníka a umožní hromadné a centralizované použití těchto sil, je základním předpokladem úspěchu nebo neúspěchu v bojové činnosti vojsk frontu (armády) v počátečním období války.

Přikrytí státní hranice

Součástí plánování operace je přikrytí státní hranice. Zpravidla přerůstá v útočnou operaci, střetné sražení nebo v obrannou operaci, v níž vzhledem k postupnému narůstání a zasazování prostředků se jednotlivé formy operační činnosti mohou prolínat.

Hodnota sil a prostředků v přikrytí státní hranice musí být taková, aby odpovídala cílům přikrytí, umožnila zabránit pozemním a vzdušným silám nepříteli proniknout na naše území, uvést ozbrojené síly do plné bojové pohotovosti, zaujmout a vybudovat výchozí prostor pro útok, odrazit nepřátelskou agresi a organizovaně zahájit bojovou činnost.

Zpravidla jsou do přikrytí státní hranice vyčleňovány zesílené motostřelecké pluky prvosledových divizí, které zaujmají obranná postavení v zabez-

pečovacím pásmu výchozího prostoru. Přímé zajištění státní hranice obstarává vojsko Pohraniční stráže.

Způsob přikrytí státní hranice vychází z celkového plánu operace a respektuje možné způsoby zahájení války protivníkem.

V podstatě rozlišujeme dva základní způsoby přikrytí:

1. Přikrytí státní hranice s předstihem, tj. v podmínkách postupného zotřívání mezinárodní situace, kdy základní plánovaná opatření k přikrytí státní hranice proběhnou do zahájení války. V tom případě vyčleněná vojska zaujmají plánované pásmo přikrytí a hlavní síly frontu (armády) výchozí prostor pro útok.

2. Přikrytí státní hranice při nenadálém napadení nepřítel, tj. v podmínkách, kdy vyčleněná vojska nestačí zaujmout pásmo přikrytí a pod ochranou vojsk Pohraniční stráže zahajují boj s nepřitelem z chodu. Tento způsob má charakter střetného boje, při němž se některé útvary brání v plánovaných nebo i neplánovaných prostorech, jiné pronikají na území nepřítel s cílem získat výhodné podmínky k zasazení hlavních sil do útoku.

Plán přikrytí státní hranice nechápeme jako samostatnou a izolovanou činnost. Tato činnost je zahrnuta do Plánu přípravy a zaujetí výchozího prostoru pro útok. V tomto dokumentu jsou v souladu s přípravou k odražení možné agrese řešeny i otázky přikrytí státní hranice.

Plán obsahuje grafickou část na mapě, textovou část a grafikon vyvedení a zaujetí výchozího prostoru pro útok. Vyjadřuje uskupení sil a prostředků prvního sledu včetně vojsk přikrytí, prostory, síly a prostředky druhých sledů a záloh, možné směry protiúderů a protiztečí, prostory bojového rozmístění raketového vojska, pásma důležitých postavení svazků a útvarů vojsk PVOS, rozmístění letectva a velitelská stanoviště. Týlové zabezpečení vojsk organizujeme s využitím všech možností vlastního teritoria. Polní prostředky včetně naložených zásob materiálu jsou při tom v pohotovosti pro přechod do útoku, popř. do obrany.

Výchozí prostor

Cílem zaujetí výchozího prostoru je vytvořit podmínky k odražení nenadálého napadení nepřítel, v případě použití jaderných zbraní maximálně snížit účinky jaderných zbraní nepřítel na vlastní vojska, zabezpečit vlastní jaderný úder a vytvořit potřebné úderné uskupení k vedení rozhodné útočné činnosti.

V případě proniknutí nepřítel na naše území musí výchozí prostor umožnit vojskům frontu (armády) zastavit a zničit úderné uskupení nepřítel. K tomu účelu vojska budují obranná postavení a pásma s ženíjnými zátarasy a připravují protizteče. Dodržují přitom zásadu, že jednotlivá obranná postavení nesmí být lineární a šablonovitá.

Na pravděpodobných směrech úderů nepřítel budujeme hluboce členitou obranu v plném rozsahu. Divize prvního sledu budují a zaujmají první pásmo výchozího prostoru s předním okrajem 20–40 km od státní hranice. Tato vzdálenost omezuje možnost zničení vlastních vojsk palbou dělostřeleckého nepřítel a snižuje jeho možnosti použít taktické jaderné prostředky.

Před prvním pásmem výchozího prostoru k útoku budujeme obranná postavení pro útvary a jednotky bojového zabezpečení, které spolu s ženíjnými zátarasy vytvářejí zabezpečovací pásmo k přikrytí státní hranice s předním okrajem 3–5 km od státní hranice. V tomto pásmu připravujeme palebná po-

stavení pro dělostřelectvo a oddíly taktických raket, místa velení a čáry rozvinutí protitankových záloh a pohyblivých odřadů zatarasovacích.

Divize druhého sledu armády zaujímají prostory vhodné k vytvoření druhého pásma ve vzdálenosti 50—70 km od státní hranice.

Druhosledové armádě i zálohám frontu určujeme prostory soustředění a pásma udržení pořádku a ničení výsadek a diverzantů, čáry rozvinutí a směry pro protizteče a protiúder.

Pro raketové vojsko a vojsko PVO ve výchozím prostoru připravujeme hlavní a záložní palebná postavení, pro letectvo operační, záložní a klamná letiště.

Kromě toho ve výchozím prostoru připravujeme komunikace pro přechod do rozhodného útoku, čáry rozvinutí k protiztečím a protiúderům, pásma ženiných zátarasů, klamné prostory rozmístění vojsk a míst velení.

Stupeň připravenosti výchozího prostoru závisí na délce trvání období zvýšeného politického napětí, tj. doba k jeho vybudování. Připravujeme jej převážně skrytě a v noci. Před vyvedením vojsk jej připravuje až 1/3 vojsk, která mají obsazovat tento prostor. Podle operačních propočtů jsou vojska frontu schopna výchozí prostor vybudovat v plném rozsahu za 8—12 dnů.

Vojska frontu jsou schopna zaujmout výchozí prostor přibližně v průběhu dvou nocí a po zaujetí jej budují nebo dokončují jeho úpravu.

Přechod vojsk do útoku ze zaujatého výchozího prostoru, ve kterém jsou vojska prakticky v obraně připravena současně odrazit agresí nepřítele, bude vyžadovat kolem 6—8 hodin. Proto na směrech, kde nepředpokládáme úder nepřítele, bude výhodné rozmístit hlavní síly prvosledové armády po divizích ve vyčkávacích prostorech vzdálených 50—70 km od státní hranice. I na těchto směrech musíme však před těmito divizemi vybudovat a zaujat zabezpečovací pásmo na státní hranici.

Tento způsob umožňuje pružně reagovat na změny v situaci nepřítele a manévrovat divizemi při vytváření úderného uskupení pro přechod do útoku (schéma možné varianty výchozího prostoru frontu viz náčrt 1).